A.12.11.1 ONDERWYS EN OPVOEDING

1. OPDRAG

Die Algemene Sinode van 2011 gee opdrag aan ’n taakspan om die kerkverband oor die onderwys te adviseer. Volgens dié opdrag moet aandag gegee word aan die volgende:
1 ’n program wat deur gemeentes gebruik kan word om betrokke te raak by skole;
2 ’n afrondingsjaar as alternatief vir bestaande moontlikhede;
3 moontlikhede rondom die aanwending van jeugwerkers in skole;
4 in watter mate die Hugenote Kollege en soortgelyke sentra ten beste aangewend kan word vir die onderwys.
Die Algemene Sinode is verder verbind daartoe om as deel van die NG Kerk se publieke getuienis ’n aktiewe rolspeler in die openbare gesprek oor die onderwys te wees.

2. DIE WATER-PROGRAM

2.1 VERTREKPUNT

2.1.1 In uitvoering van pt 1 van die opdrag is daar aandag gegee aan die ontwikkeling van ’n program wat sinvolle betrokkenheid in skole verseker. Die program sal *Water* as handelsmerk hê. Die Suid-Afrikaanse samelewing het tans ’n groot nood of dors na waardes. Waardes wat veral fokus op menswaardigheid, respek en integriteit kan ’n groot verskil maak. Vir die vestiging van menswaardigheid is dit uiters belangrik om waardes te vestig.
2.1.2 Die taakspan, bestaande uit Johan Avenant, Lizette van Rooyen, Hannes Bezuidenhout, Gerhard Bothma, Anru Liebenberg, Johan van Rensburg, Danie Vermaak en Gustav Claassen (sameroeper) ontwikkel tans ’n program wat prosesmatig begelei sal word om die kerk se volhoubare betrokkenheid by skole te verseker. Die taakspan het reeds by sowat ses geleenthede bymekaar gekom. Materiaal is reeds in ’n ontwikkelingsfase.
2.1.3 Tydens die sinode van 2011 is gekies om met ’n volhoubare proses te werk en nie met ’n projekbenadering nie. Die Water-program het die vestiging van bates met ’n waarde-inhoud as kernbesigheid. Die inhoud van die waardes waarop gefokus word, is Bybels gefundeerd.
2.1.4 Die woord *water* kan in Engels en Afrikaans gebruik word met dieselfde betekenisinhoud. Dit bied die moontlikheid om die program, met *water* as handelsmerk, in kerklike sowel as buite-kerklike konteks te gebruik. Die rede hiervoor is om die program so wyd as moontlik toeganklik te maak vir ’n verskeidenheid van vennote wat die vestiging van waardes as kernbesigheid het. Die Water-program wil die kerk instaat stel om ekumenies saam met ander denominasies en groeperinge in skole en in gemeenskappe ’n verskil te maak.
2.1.5 Die Water-program wil fokus op meer as een invloedsfeer. Dit moet vir ’n gemeente die geleentheid bied om dit aan te bied by die plaaslike skole. Dieselfde gemeente moet dit ook vir sy ouers/kinders kan aanbied. Laastens moet die gemeente dit vir besighede of ander instansies in ’n gemeenskap kan aanbied. Hierdeur wil die *Water*-program die missionêre gerigtheid van ’n gemeente bevorder. ’n Gemeente sou met behulp van dié program ’n voertuig vind om op die hele gemeenskap ‘n impak te maak. Die program sal oor ongeveer 3 jaar lank strek en dan weer herhaal word.

2.2 DOEL

Soos wat water uitkring wanneer ’n klippie daarin gegooi word, so wil dié proses ’n rimpeleffek deur ’n hele gemeenskap veroorsaak. Dit sal vir ouers en kinders moontlik wees om te kan saamgesels oor dieselfde waardes waaraan hulle Sondag by die kerk, in die week by die skool, of in die gemeenskap aan blootgestel was. Die droom is dat dit by gemeentes sal begin – dat die impak van ’n gemeente op ’n gemeenskap deur hierdie program sal uitkring, wyer na dorpe en stede, na provinsies, sodat dit regdeur die hele Suid Afrika op elkeen sal impakteer.

2.3 WERKSWYSES

2.3.1 Die program beoog om in die proses verskillende rolspelers in ’n gemeenskap te betrek om die produk uit te dra. Ons wil graag fokus op: (1) Gemeentes bestaande uit gesinne, (2) Skole, en (3) Gemeenskappe.
2.3.2 ’n Gemeente sou hierdie materiaal kon inkorporeer by sy kategesebeplanning. Ouers sou kon begelei word om die implementering van ’n spesifieke waarde met hulle kinders te bespreek. Die skool neem dit verder deur een maal per week dmv ’n jeugwerker/predikant/personeellid ’n geleentheid te skep waartydens op dieselfde waarde gefokus word. In skooltyd kan dit deel wees van die kurrikulum vir Lewensoriëntering. Die program word so ontwikkel dat dit toepaslik sal wees vir voorskoolse, laer- en ook hoërskoolleerders.
2.3.3 Gemeentes kan as deel van hulle missionêre bediening in ’n gemeenskap hierdie program gebruik. ’n Program rondom ’n waarde soos bv eerlikheid kan vir die plaaslike SPAR aangebied word. Besighede kan

dit ook gebruik as lewensvaardigheidsprogram vir hulle werkers. Indien die verskillende sfere van ’n gemeenskap aangespreek word, kan dit die integrering van die spesifieke waarde bevorder.

2.4 ROLSPELERS

Gemeentes wat die *Water*-program implementeer, sal rolspelers op 3 terreine hê nl die gemeente, skool en die gemeenskap. Rolspelers sal in streekverband, wat uit meer as een gemeenskap bestaan, op gereelde basis bymekaarkom. Die doel hiervan is toerusting, motivering en die uitruil van wenke. Beter samewerking tussen verskillende belangegroepe sal op dié manier verseker word. Binne NG Kerkverband sal daar ook in ring- en streeksinodale verband belangegroepe wees wat as ondersteunende netwerk sal dien. Soos reeds genoem, sal samewerking so wyd as moontlik gesoek word met ander belangegroepe, soos bv die Voortrekkers, wat ook op waardes fokus.

2.5 MATERIAAL

Die materiaal word ontwikkel om waardes op so ’n manier oor te dra dat dit geïntegreerde lewensvaardighede aanmoedig. Materiaal sal so koste-effektief as moontlik aan gemeentes en gemeenskappe beskikbaar gestel word. Arm, agtergeblewe gemeenskappe sal ook toegang hê tot hierdie program. ’n Webwerf vir gemeentes en gemeenskappe wat internettoegang het, word in die vooruitsig gestel. Ondersteunende materiaal sal so goedkoop en toeganklik as moontlik beskikbaar wees.

2.6 AANBEVELINGS*: WATER*-PROGRAM

2.6.1 Die Algemene Sinode keur die ontwikkeling en implementering van die Water-program goed.
2.6.2 Die Sinode begroot vir die ontwikkeling en implementering van die Water-program.
2.6.3 Die Sinode versoek sinodes om elk ’n verteenwoordiger te benoem om op die taakspan te dien.

3. AFRONDINGSJAAR

3.1 VERTREKPUNT

3.1.1 Die Algemene Sinode van 2011 het opdrag gegee om as deel van ’n prosesmatige betrokkenheid by skole die implementering van ’n afrondingsjaar te ondersoek. Die opdrag lui as volg: **’n afrondingsjaar as alternatief vir bestaande moontlikhede.**
3.1.2 Die motivering vir die implementering van ’n afrondingsjaar is gegrond is in die feit dat die NG Kerk geen alternatief het vir bestaande moontlikhede nie. Gevolglik verloor die kerk baie van sy jong lidmate wat ander alternatiewe benut en dan betrokke raak by ander denominasies. Dit is gewoonlik kerklik-aktiewe jongmense wat op so ’n manier as lidmate verloor word. Daar is ook geen alternatiewe in die NG Kerk wat jong lidmate leierskapsontwikkelingsmoontlikhede bied nie. Die vestiging van ’n afrondingsjaar sal ’n eerste wees vir die NG Kerk. Dit sal ’n nuwe generasie van jong, relevante leiers help kweek vir beide die bediening en die sekulêre wêreld.
3.1.3 Deur die afrondingsjaar sal gebruik gemaak word van ’n holistiese benadering wat fokus op jongmense se geestelike, sosiale, emosionele, praktiese en leierskapsontwikkeling. Die gewenste uitkoms vir hierdie diensjaar sou wees om jongmense te vorm, bemagtig en uit te stuur om agente van verandering in die verskillende sfere van die samelewing te wees. Vorming sal ’n verskeidenheid elemente insluit, waaronder die ontdekking van gawes, leierskapsontwikkeling en die uitleef van ’n missionale lewenstyl. Die hoop is dat ’n jongmens deur blootstelling aan ’n afrondingsjaar ’n beter toegeruste gelowige sal wees wat die selfvertroue en vermoëns sal hê om ’n verskil te maak in die gemeenskap deur middel van dit waartoe die persoon geroep is. ’n Jaar wat fokus op die ontwikkeling van so ’n persoon met ’n spesifieke missionale fokus het die potensiaal om ’n groot impak te maak op die individu, die gemeenskap waarin die individu haar/homself bevind, sowel as die kerk.
3.1.4 Daar is reeds instansies en denominasies wat sulke programme, ’n sogenaamde *Gap-jaar*, geloods het. Die doel is om ’n program te loods wat by die NG Kerk-kultuur en spiritualiteit aanklank vind. Op die manier gaan jong lidmate wat die behoefte aan ’n afrondingsjaar het nie as lidmate verlore nie. ’n Waardering vir die NG Kerk-tradisie en spiritualiteit sal so gekweek word.
3.1.5 Die probleem met van die alternatiewe *Gap-jare* is dat dit die jongmens verwyder uit ’n realistiese konteks met die gevolg dat die persoon nie weet hoe om dit wat hul ervaar en geleer het daarna prakties toe te pas in die samelewing nie. Die doel is om ’n afrondingsjaar te ontwikkel wat aandag gee aan die konteks sodat die aanpassing wat die jongmens die daaropvolgende jaar as student of werkende jongmens ervaar meer natuurlik sal wees. Jongmense moet toegerus word met basiese lewensvaardighede en blootstelling aan verskillende beroepsrigtings. Hierdie verskeidenheid van rigtings sal dan ook die jongmense help om oor moontlikhede te besin waar hul hul roeping en missionale leefstyl kan uitleef.

3.2 UITKOMSTE VAN ’N AFRONDINGSJAAR

***1** Om by jongmense ’n kultuur van diensbaarheid en ’n missionale leefstyl te vestig.

***2** Om jongmense die geleentheid binne die NG kerk te bied om ’n diensjaar te doen.
***3** Om jongmense basiese lewensvaardighede aan te leer, onder andere die bestuur van begrotings, kommunikasie, sosiale en emosionele intelligensie en ontwikkeling van geestelike gawes ten einde gevorm te word tot ’n meer afgeronde persoon.
***4** Om jongmense sensitief en lief vir die Suid-Afrikaanse konteks en spesifiek hul onmiddellike omgewing te maak.
***5** Om aan jongmense die geleentheid te bied om op ’n volhoubare wyse aan te sluit by gemeenskapsprojekte in hul onmiddelike omgewing waaronder skole.

3.3 STRUKTUUR EN BEDIENINGSKURRIKULUM
’n Moontlike struktuur vir die implementering van ’n afrondingsjaar kan soos volg lyk:
1. Geskikte persone, wat kan bestaan uit studente, teologiese studente in hul gemeentejaar, neem verantwoordlikheid om om te sien na die afrondingsjaarjongmense. Hierdie, kom ons noem hulle leiers, sal hul vinger op die pols van die behoeftes en die nood in die gemeenskap moet hê. Deelnemers aan die afrondingsjaar sal ’n groot deel van hulle tyd aan dié tersaaklike bedienings spandeer. Die bediening kan moontlik in samewerking met ander bestaande bedienings bv soos dié van PEN, MES-aksie en omliggende skole gebeur. Deur navorsing van die Jeug-tot-Jeugaksie van 1974 is die gevolgtrekking gemaak dat jongmense wat uitreik na ander jongmense die ideaal is.
2. Deelnemers aan die afrondingsjaar kan twee oggende per week toerustingsgeleenthede hê. Gedurende dié tyd kan hulle blootgestel word aan lewensvaardighede, ’n Bybelskool, leierskapsontwikkeling en opleiding in verskeie rigtings. Aanlegtoetse met die oog op beroepsleiding sal ’n fokusarea wees. Gedurende die jaar sal daar blootstelling wees aan verskillende beroepsrigtings.
3. Deur die deelnemers aan die afrondingsjaar te laat inskakel by plaaslike NG Kerk-gemeentes kan die jongmense by sekere bedieningsfunksies in die gemeente/gemeenskap betrokke wees.
4. Om ’n daadwerklike missionale leefstyl aan te leer is ’n intense proses wat nie binne ’n uur op ’n Sondag aangeleer word nie. Om dus saam met jongmense ’n intense pad van dissipelskap te stap, sal belangrik wees.

’n Afrondingsjaar kan dus verskeie behoeftes bevredig: die behoefte aan geestelike, emosionele en leierskapsvorming by jongmense wat pas klaargemaak het met skool, sowel as die verskillende bogenoemde behoeftes aan hulp en ondersteuning by verskeie organisasies.

3.4 TOESIG
Die afrondingsjaar kan sorteer onder die toesig van ’n sinode se Jeug- of Getuieniskommissie. Dit is nie ’n uitreikaksie of projek van ’n bepaalde gemeente of ring nie. Die bediening kan egter plaasvind in samewerking met die omliggende gemeentes en organisasies.

3.5 KOSTEBERAMING
Om die projek te finansier sal aanvanklike insetkostes vereis. Die idee is egter dat die diensjaar met tyd selfonderhoudend sal funksioneer. Die groot bydraers sal die jongmense wat aan die afrondingsjaar deelneem, wees. Die ander fondse kan moontlik by die kerkverband en ander skenkers gegenereer word. Kostes sal ook bepaal word in hoe mate daar ’n beskikbaarheid van behuising, bv ’n pastorie wat leeg staan en beskikbaar gestel kan word, is.

3.6 TEN SLOTTE
In die Noordelike Sinode is daar reeds aan die begin van 2012 beplan vir ’n afrondingsjaar. Die afrondingsjaar staan bekend as Ritmejaar. Op 1 Maart 2012 is begin om ’n oorbruggingsjaar vir postmatrieks te ontwerp en te implementeer vir 2013. Die eerste groep studente is in 2013 ontvang en daar word reeds voorbereiding gedoen om ’n tweede groep in 2014 in te neem. Die Ritmejaar is in lyn met die uitkomste, soos reeds genoem, wat vir ’n afrondingsjaar in vooruitsig gestel word. Terugvoering rondom die implementering en bedryf van die Ritmejaar, sowel van diegene wat betrokke is asook gemeenskappe wat blootstelling geniet het, is geweldig positief. Baie is sover in die proses geleer rondom die implementering en ontwikkeling van ’n Ritmejaar. Meer inligting rondom Ritmejaar kan verkry word by: www.ritmejaar.co.za; info@ritmejaar.co.za; teodor@ritmejaar.co.za; anru@ritmejaar.co.za

3.7 AANBEVELINGS: AFRONDINGSJAAR
3.7.1 Die Algemene Sinode keur die implementering van ’n afrondingsjaar goed.
3.7.2 Sinodes word versoek om die ontwikkeling en implementering van ’n afrondingsjaar te ondersoek.
3.7.3 Sinodes word verder versoek om as alternatief op die ontwikkeling en implementering van ’n eie afrondingsjaar Ritmejaar te ondersteun en te propageer.

4. DIE ROL VAN HUGENOTE KOLLEGE EN DIE ONDERWYS

4.1 Die Algemene Sinode 2011 het opdrag gegee dat daar aandag gegee moet word om die moontlike rol wat Hugenote Kollege in onderwys kan speel, te ondersoek.

4.2 In die aanbevelings oor onderwys wat by die Algemene Sinode 2011 gedien het, lui aanbeveling 3.2.4 soos volg: *"In watter mate die Hugenote Kollege en soortgelyke sentra ten beste aangewend kan word vir die onderwys."* Ds Willie van der Merwe, uitvoerende hoof van Hugenote Kollege, en mnr Chris Klopper van die SAOU het gesprek voer. Die gesprek het teen die einde van 2012 plaasgevind. Mnr Klopper, vergesel van dr Hugh Davies, het die Kollege besoek en verskillende moontlikhede is bespreek. Uit die gesprek het dit geblyk dat die SAOU die opleiding van onderwysers wil begin, maar die Kollege is tans nog nie hiervoor gereed nie. Die Kollege is wel gereed om onderwysers vir die voorskoolse fase (vroeë kind ontwikkeling) op te lei. Mnr Klopper het onderneem om oor die gesprek verslag te doen aan die SAOU. Daar was geen opvolggesprek tot op hede nie.

5. OPLEIDING VAN JEUGWERKERS

Die opleiding van jeugwerkers het aandag gekry by die werksaamhede van die Algemene Kuratoruim en sorteer onder kerklike dienswerkers.

6. TEN SLOTTE

6.1 Die NG Kerk het op talle vlakke, ekumenies en profeties, die saak van die onderwys die afgelope termyn gedien. Met ander vennote is saamgewerk en die bydrae van die kerk word wyd gewaardeer. Dit is egter 'n vraag of die moontlikheid nie ondersoek moet word of die kerk sy betrokkenheid 'n stap verder moet neem nie. Onderwys is tegerlykertyd 'n knelpunt en 'n sleutelpunt ten opsigte van die oplossing rondom uitdagings soos armoede, misdaad en werkloosheid. Die kerk is ryk aan fasiliteite en menslike hulpbronne met vaardighede. 'n Beter verstaan van die aard en roeping van sy missionale karakter vra dat die kerk sy onderwysbetrokkenheid 'n stap verder voer. Wat sou die opsies wees vir 'n groter betrokkenheid? Is dit byvoorbeeld vergesog om die mooi verhaal van die NG Kerk se kerkskole te herbesoek en daaruit rigtingwysers te kry vir toekomstige betrokkenheid? Is dit 'n haalbare ideaal om op een of ander wyse weer fisies by onderwys betrokke te raak deur die stig van skole, opleidingsentrums van watter aard ookal?

6.2 AANBEVELING: ONDERSOEK NA DIE STIG VAN ONDERWYSSENTRUMS

Die Algemene Sinode gee opdrag aan 'n taakspan om die wyer betrokkenheid by onderwys en opleiding te ondersoek wat die totstandkoming van skole en opleidingsentrums insluit.

G.F. Claassen (sameroeper)